

Lietetatar

Ävjepilört
Persicaria foliosa

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen (LSA 1066/2023)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

EU:n lajikoodi: 1966

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, heikkenevä

Luonnehdinta

Lietetatar on hennohko yksivuotinen ruoho, jolla on harsu, katkonainen ja usein lehdekäs tähkäkukinto sekä kapeat, tasasoukat lehdet. Lajin saattaa sekoittaa samoilla paikoilla kasvaviin mieto- ja katkeratattareen (*Persicaria minor*, *P. hydropiper*). Lajit erottaa toisistaan parhaiten lehden korvakkeista muodostuneen, vartta ympäröivän tupen perusteella. Liete-tattarella tupen laita on harva- ja lyhytkarvaisempi kuin mieto- ja katkeratattarella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lietetatar kasvaa matalassa vedessä tai märällä maalla, niemensä mukaisesti usein tulvaisilla ja maatuville järvien, jokien ja jokisuistojen liejuranhoilla. Harvemmin sen voi tavata saariston kallioallikoista. Lajia esiintyy harvakseltaan Suomenlahden rannikolla ja jokisuistoissa ja muutamilla paikoilla Selkämeren rannikolla. Laajimmat ja runsaimmat esiintymät ovat Perämeren rannikon jokisuistoissa. Sisämaassa lajia esiintyy etenkin Pirkanmaalla ja Keski-Suomessa, ja pohjoisin järvenrantakasvupaikka on Kainuussa.

Nykytila ja uhkatekijät

Lietetatar on taantunut vesien säännöstelyn ja rehevöitymisestä aiheutuvan rantojen umpeenkasvun vuoksi. Heikkona kilpailijana se ei menesty sulkeutuneessa kasvillisuudessa. Lietetatar on etenkin sisämaassa monin paikoin säilynyt vain laidunrannoilla. Sitä uhkaavat edelleen rehevöitymisen aiheuttaman ruovikoitumisen ja rantalaidunnuksen loppumisen vuoksi kiihtynyt umpeenkasvu ja sen seurauksena lajien välisen kilpailun lisääntyminen. Lietetatar kärsii myös veden virtausolojen muuttamisesta sellaisiksi, ettei lietettä enää kerry. Rantarakentaminen ja ruoppaus uhkaavat lajia, vaikka pienimuotoisesta rannan kaivamisesta voi olla hyötyäkin uuden kasvualustan paljastumisen vuoksi. Suurin osa Perämeren pohjukan laajoista esiintymistä on suojeltu, sisämaassa suojelutilanne on heikompi.

Hoitosuositukset

Lietetatar hyötyy laidunnuksesta. Jokisuistojen luontainen tulvadynamiikka tulee säilyttää. Lietetattaren nykytilaa, biologiaa ja ekologisia vaatimuksia tulee kuitenkin vielä selvittää ennen kuin yksityiskohtaisia hoitosuosituksia voidaan antaa.

Lähteet

- Ahola, A. 2017. Lietetatar (*Persicaria foliosa* (H. Lindb.) Kitag.). Teoksessa: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.). Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. S. 222–224. Suomen ympäristö 1/2017.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Ilmonen, J., Ryttylä, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s. Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjo-lan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Mäkelä, K. & Kempainen, E. 2012. Lietetatar – ävjepilört. Teoksessa: Ryttylä, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). Suomen uhanalaiset kasvit. S. 252–254. Tammi, Helsinki.

Kuva: Anna Uusitalo